

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครู ในโรงเรียนประถมศึกษา ใน
เขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12
LEADERSHIP DEVELOPMENT MODEL TEACHER ETHICS IN PRIMARY
SCHOOL UNDER THE REGIONAL EDUCATION OFFICE NO.12

¹ไกรสร ไทยแท้, ²ทวิชชัย ไพไธล และ ³สายัณห์ บุญใบ

¹Kraisorn Thaithae, ²Tawatchai Pailai and ³Sayan Boonbai

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ประเทศไทย

Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand

¹Tkraisorn.2012@gmail.com

Received: November 1, 2024; **Revised:** January 21, 2025; **Accepted:** March 15, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครู
ในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 2) สร้างและพัฒนา
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครู ในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ
สำนักงานศึกษาธิการภาค 12 3) ตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิง
จริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12
ผลการวิจัย พบว่า 1. องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่
รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 60 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) ความ
เคารพ มี 10 ตัวบ่งชี้ 2) การเป็นผู้ให้บริการมี 10 ตัวบ่งชี้ 3) ความไว้วางใจ มี 10 ตัวบ่งชี้ 4) ความ
รับผิดชอบมี 10 ตัวบ่งชี้ 5) ความซื่อสัตย์ มี 10 ตัวบ่งชี้ และ 6) ความยุติธรรมมี 10 ตัวบ่งชี้ 2.
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

¹ นักศึกษา, หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

² รองศาสตราจารย์, ดร., หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ รองศาสตราจารย์, ดร., หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สำนักงานศึกษาธิการภาค 12 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ 5) สื่อ /แหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล 3. ตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) และครูที่เข้ารับการพัฒนามีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม เพิ่มขึ้นหลังการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 10.40

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนา, ภาวะผู้นำครู, ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครู

Abstract

The goals of this research were to 1) investigate the components of ethical leadership of teachers in primary schools under the regional education office no.12 2) Create and develop a model for developing teachers' ethical leadership in primary school under the regional education office no.12 3) To investigate the effectiveness of a model for developing teachers' ethical leadership in primary schools. according to the developed plan, in the region accountable for the Office of Education Region 12. The findings were as follows: 1. Components of ethical leadership for primary school teachers in The Office of Education Region 12 is accountable for the following 6 components and 60 indicators: There are 1) Respect has 10 indicators, 2) Being a service provider has 10 indicators, 3) Trust has 10 indicators, 4) Responsibility has 10 indicators, 5) Honesty has 10 indicators, and 6) Justice has 10 indicators. As follows: 1) Respect has 10 indicators. 2) Being a service provider has 10 indicators. 3) Trust has 10 indicators. 4) Responsibility has 10 indicators. 5) Honesty has 10 indicators. and 6) Justice has 10 indicators. 2. Model for developing ethical leadership of teachers in primary schools. In the area of responsibility of the Education Office Region 12, it consists of 1) principles, 2) objectives, 3) content, 4) processes, 5) media/learning resources, and 6) measurement and evaluation. 3. Investigate the effectiveness of the ethical leadership development model for elementary school teachers. In the area of responsibility of the Education Office Region 12. It was found that the ethical leadership development model of primary school teachers In the area of responsibility of the Office of Education, Region 12, overall suitability was at the highest level ($x = 4.80$) and teachers who received the development

program had ethical leadership. increased after development Accounting for 10.40 percent

Keyword: Development Model, Teacher leadership, Ethical leadership of teachers

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน (Disruptive Change) ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและแรง โดยมีรูปแบบการดำเนินการใหม่ๆ (New Business Model) มาแทนรูปแบบการดำเนินการแบบเดิม (Incumbent Business) โดยเฉพาะการพลิกโฉมเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Transformation) มีอิทธิพลมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดการแข่งขันกันอย่างสูง ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ และในฐานะที่ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างรุนแรงนี้ โดยได้รับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง นอกจากนี้ในระดับโลกหรือในระดับประเทศแล้ว ในระดับองค์กรซึ่งเป็นหน่วยย่อย ๆ ในสังคม ก็เป็นที่ยอมรับเช่นกันว่า ผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ หรือที่เรียกกันว่าเป็นกุญแจสำคัญของความมีประสิทธิภาพและความมีประสิทธิภาพขององค์กร ไม่ว่าจะ เป็นองค์กรในภาครัฐ ภาคเอกชน เป็นองค์กรระดับชาติหรือเป็นองค์กรระดับท้องถิ่น ซึ่ง ความสำคัญของผู้นำ และความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำ (Leadership) มีการศึกษาวิจัย จำนวนมาก ทั้งในต่างประเทศ และในประเทศไทยที่ยืนยันว่าผู้นำหรือภาวะผู้นำมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพหรือ ประสิทธิภาพขององค์กร รวมถึงผลการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กร ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร ความเป็นพลเมืองดี มีจริยธรรม ในองค์กร (Organizational Citizenship Behavior: OCB) รวมถึงการพัฒนาบุคลากรในองค์กร และตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีก อันที่จริงแล้ว ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งบริหารต่าง ๆ ในทุกระดับต่างก็ต้องมี บทบาทของความเป็นผู้นำ หรือภาวะผู้นำทั้งสิ้น (ชนิษฐภิญญา ทองสุข, 2560)

ผู้นำที่จะประสบความสำเร็จ นำพาความสำเร็จก้าวหน้าและความสงบสุขมาสู่องค์กรได้นั้น สิ่งสำคัญคือต้องตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานของวิชาการ ยึดมั่นและดำรงไว้ซึ่งจริยธรรมวิชาชีพและมีคุณธรรมของผู้นำที่ดี แต่หากผู้นำขาดซึ่งคุณธรรมในจิตใจ ไร้ซึ่งพฤติกรรมจริยธรรมแล้ว โอกาสแห่งการใช้อำนาจ กับความรู้ ความฉลาดที่มี ย่อมนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย ความเสียหาย ทำลายล้าง นำพาไป ได้ถึงขั้นล่มสลายขององค์กร ดังพระบรม ราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในหลวงรัชกาลที่ 9 ในพิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2512 ความว่า

“...ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดี และคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปรกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้คนทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การ ส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดี ไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความ เดือดร้อนวุ่นวายได้...” (กลุ่มเพื่อนธรรมเพื่อนทำ, 2550)

สภาพสังคมที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ผู้บริหาร ครู ในสถานศึกษาประพฤติปฏิบัติตนขาดศีลธรรม ขาดคุณธรรมจริยธรรมไม่น้อย ดังจะพบเห็นจากข่าวหน้าหนังสือพิมพ์หรือสื่อแขนงอื่น ๆ อยู่ บ่อยครั้ง เช่น การประท้วงขับไล่ ผู้บริหาร ครู ในโรงเรียน จากการทุจริตการจัดซื้อวัสดุรายหัว นักเรียน ทุจริตการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน เป็นต้น ประเทศไทยต้องประสบปัญหา วิกฤตการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เนื่องจากบุคคลในสังคมมีการประพฤติปฏิบัติ ตน เบี่ยงเบน จากบรรทัดฐานที่สังคมวางไว้ สมควรต้องได้รับการเยียวยา ที่เป็นเช่นนี้เพราะสภาพ จิตใจ ของคนในปัจจุบันกำลังถูกคุกคามด้วยวัฒนธรรมมากขึ้น ในขณะที่คุณธรรม จริยธรรมลด น้อยลงไปจากจิตใจ ทำให้เกิดปัญหาทางด้านคุณธรรมจริยธรรม นานัปการเป็นต้นว่า ความรู้สึกเห็น แก่ประโยชน์ส่วนตัว ส่งผลอันใหญ่หลวงต่อความเจริญรุ่งเรือง ความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอัน ดีของคนไทย (อาจอง ชุมสาย, 2550)

เด็ก เยาวชน ประชาชนทุกคนคือทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งของสังคม ที่เป็นผลผลิตของการ จัดการศึกษาของชาติ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 1 บททั่วไป ได้กำหนดความมุ่งหมายการจัดการศึกษา ในมาตรา 6 ไว้ว่า ...การ จัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข... (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548) ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญต่อการ ปลุกฝังเรื่องของคุณธรรม จริยธรรมด้วยเช่นกัน โดยกำหนดกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา ในช่วง พ.ศ. 2552-2561 ไว้ในหลักข้อที่ 1 ว่า ...พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ให้มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย... (สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา, 2552) และบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการนี้จึงไม่พ้นหน้าที่ของ “ครู” ดังพระบรม ราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงพระราชทานไว้ในพิธี พระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2505 ความว่า

“...การศึกษาเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญยิ่งของมนุษย์ คนเราเมื่อเกิดมาก็ได้รับการสั่งสอน จากบิดามารดา อันเป็นความรู้เบื้องต้น เมื่อเจริญเติบโตขึ้น ก็เป็นหน้าที่ของครูอาจารย์สั่งสอนให้ ได้รับวิชาความรู้สูง และอบรมจิตใจให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม เพื่อจะได้เป็นพลเมืองดีของชาติสืบ

ต่อไป งานของครูจึงเป็นงานที่สำคัญยิ่ง ท่านทั้งหลายซึ่งจะออกไปทำหน้าที่ครู จะต้องตั้งมั่นอยู่ในหลักศีลธรรมและพยายามถ่ายทอดวิชาความรู้แก่เด็กให้ดีที่สุดที่จะทำได้ นอกจากนี้จึงวางตัวให้สมกับที่เป็นครู ให้นักเรียนมีความเคารพนับถือ และเป็นທີ່เลื่อมใสไว้วางใจจากผู้ปกครองของนักเรียนด้วย...” (กลุ่มเพื่อนธรรมเพื่อนทำ, 2550)

ด้วยความสำคัญของ “ครู” ผู้ซึ่งเป็นปุชนียบุคคลที่ได้รับการเคารพบูชา ได้รับการยกย่องในทุกยุคทุกสมัยว่าเป็นผู้รอบรู้วิชาการและเพียบพร้อมด้วยคุณธรรม สามารถเป็นแม่แบบของการดำเนินชีวิตในสังคมให้กับศิษย์ และผู้พบเห็นทุกคนได้ ปัญญานันท์ภิกขุ (2537) กล่าวว่า “ครู คือ ปุชนียบุคคลที่ทุกท่านหวังพึ่ง” ซึ่งคำว่า “ปุชนียบุคคล” หมายถึงบุคคลที่ควรเคารพ ดังนั้นครูที่ดีถือว่าเป็นปุชนียบุคคลจึงหมายถึงครูที่เพียบพร้อมด้วยวิชาความรู้ ความสามารถในการเรียนการสอน และเพียบพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรมและเมื่อเป็นเช่นทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ครูในยุคปัจจุบันจึงจำเป็นต้องมี “ความเป็นครู” ที่เข้มข้นขึ้นกว่าเดิม ทั้งในด้านของวิทยาการความรู้ ความสามารถที่ทันสมัยหลากหลายบูรณาการได้ และที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นคือต้องเข้มข้นในความเป็นผู้มี คุณธรรม จริยธรรม และยึดมั่นจรรยาบรรณด้วย

ปัจจุบันวิชาชีพครูเป็นหนึ่งในวิชาชีพทางการศึกษาที่พระราชบัญญัติสภาครูและทางการศึกษา พ.ศ.2546 ได้กำหนดให้เป็นวิชาชีพควบคุมเช่นเดียวกับวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา วิชาชีพผู้บริหารการศึกษา และวิชาชีพควบคุมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มีมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ผู้ที่จะเข้าสู่วิชาชีพจึงต้องผ่านการศึกษาทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเป็นระยะเวลายาวนานพอสมควร เพื่อสามารถประกอบวิชาชีพได้ด้วยวิธีการแห่งปัญญา (Intellectual Method) มีอิสระในการใช้วิชาชีพตามมาตรฐานกำหนด โดยมีองค์กรหรือสถาบันวิชาชีพเป็นแหล่งกลาง ในการสร้างสรรค์จรรยาวิชาชีพ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้มีองค์กรวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาขึ้นทำหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติ ตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา ทั้งนี้ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ว่ามีความสำคัญต่อสังคมและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549) ดังนี้ 1) สร้างพลเมืองดีของประเทศ โดยการให้การศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะทำให้ประชาชนเป็นพลเมืองดีตามที่ประเทศชาติต้องการ 2) พัฒนาศักยภาพมนุษย์เพื่อสนองตอบการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ 3) สืบต่อวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชาติจากคนรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่งให้มีการรักษาความเป็นชาติไว้อย่างมั่นคงยาวนาน วิชาชีพครูจึงเปรียบเสมือนวิชาชีพของผู้สร้างชาติให้มีความมั่นคงและดำรงความเป็นชาติ

จากความสำคัญและปัญหาในสังคม ซึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้ การเป็นผู้มีจริยธรรม เป็นลักษณะของคนดี เป็นสิ่งอันพึงประสงค์อย่างมากของสังคมปัจจุบัน อนาคต และทางแก้ปัญหาหรือป้องกันด้วย การสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครู โดยมุ่งหวังให้ได้ทราบ องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครู และเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิง จริยธรรมของครู ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 12 ซึ่งผลการ ศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ยิ่งต่อสถานภาพของครูที่พึงประสงค์ในอุดมคติที่เป็นทั้งคนเก่งและดีเข้าสู่ ระบบการศึกษา พัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรม ผลิตบุคคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนา ผู้เรียน ให้มีจริยธรรมนำความรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขต พื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครู ในโรงเรียน ประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12
3. เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูใน โรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขต พื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 ครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและ พัฒนา (Research and Development : R&D) แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ระยะที่ 2 การจัดทำ รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ระยะที่ 3 การทดลองใช้ รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในขั้นตอนการสำรวจเชิงวิจัย คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่ รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 31,076 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่ รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 380 คน ในการกำหนดขนาดของกลุ่ม

ตัวอย่างใช้ตารางของ Robert V. Krejcie and Eayrle W. Morgan. (1970, p.4) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาโดยการเลือกแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มเครือข่ายเมืองสามอ่าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาด้วยความสมัครใจของผู้เข้าร่วมทดลอง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า แบบประเมินภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครู

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

การวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 60 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1.1 ด้านความเคารพ มี 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1.รับฟังเวลาคนอื่นพูดใส่ใจในความคิดเห็นของคนอื่นสามารถแลกเปลี่ยนกับคนอื่นได้ 2. การให้เกียรติ 3. ยอมรับความคิดเห็นต่างของผู้อื่น 4.เคารพศักดิ์ศรีของทุกคนทุกบทบาท 5. เคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น 6. รู้จักความเป็นส่วนตัวของตนเองและคนอื่น 7.ใส่ใจต่อคนรอบข้างทั้งยามทุกข์และสุขมีความจริงใจต่อผู้อื่น 8. เรียนรู้ความรู้สึกของคนอื่นไม่เยาะเย้ยดูถูกข่มเหงคนที่คิดว่าเขาด้อยกว่า 9. เรียนรู้ความแตกต่างสิ่งที่คนอื่นชอบไม่ชอบปรับตัวเมื่อต้องเข้าร่วมกิจกรรมที่มีความแตกต่าง 10. ไม่ล้อเลียนใช้คำเรียกคนอื่นที่ไม่เหมาะสม

1.2 ด้านการเป็นผู้ให้บริการมี 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1. มีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกลมุ่งอนาคต 2. ไม่เห็นแก่ตัวมีความเสียสละ 3. รักษาคำพูด มีความซื่อสัตย์ 4.รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

5. อุทิศตนเพื่อสนองตอบความต้องการของผู้อื่น 6. มองโลกในแง่ดีเพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จ 7. ภาพลักษณ์ที่ดีทั้งภายนอกและภายใน 8. มีวัจนภาษาคือคำพูดที่ดีประกอบด้วยมีวาจาวัจนภาษาคือ

ทำทางและรอยยิ้มควบคู่กัน 9. สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็ว 10. มีจิตอาสาและมีความปรารถนาดียินดีให้บริการโดยไม่ต้องร้องขอ

1.3 ด้านความไว้วางใจ มี 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1.มีความซื่อตรง ความมั่นคง 2.มีทักษะมนุษยสัมพันธ์ที่จะใช้ในการทำงาน 3. มีวิจรรย์ญาณในการแก้ไขปัญหาคิดดีและเหมาะสม 4.มีความผูกพันและมีความเต็มใจ ที่จะปกป้องผู้เรียนทั้งกายและจิตใจ 5.ให้โอกาสแก่ผู้เรียนหรือเพื่อนร่วมงานในการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ 6.ไม่หลีกเลี่ยงปัญหาและกล้าเผชิญความจริง 7.ทำทุกวิถีทางเพื่อรักษาสิ่งจะและคำพูด 8.รับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นไม่ว่าดีหรือไม่ดี 9.บอกความจริงที่ผู้อื่นพิสูจน์ได้ 10. ประกาศเจตนารมณ์อย่างจริงใจชัดเจน

1.4 ด้านความรับผิดชอบมี 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1. มีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน 2. คำมั่นถึงผลลัพธ์ที่ตามมาแก่ตนเองและทีมงานหรือสถานศึกษา 3.ไม่ยกความผิดในงานของตนให้กับคนอื่นหรืองานอื่น 4.รับผิดชอบต่อหน้าที่การทำงานปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน 5.ทำงานด้วยความกระตือรือร้น ละเอียดรอบคอบ 6.มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญกับอุปสรรค 7.เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์และมีวินัยในตนเอง 8.ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งตนเองและสังคม 9.สนใจตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม 10. สำนึกในหน้าที่และบทบาทของตนเอง

1.5 ด้านความซื่อสัตย์ มี 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1. มีความประพฤติตรงทั้งต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ 2. ตรงต่อเวลา 3. ไม่ใช้เล่ห์กล คดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม 4. ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่มีต่อองค์กร 5.รักษาคำพูดหรือคำมั่นสัญญา 6.ปฏิบัติโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด 7. ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง 8. ไม่เอาเวลาราชการไปทำประโยชน์ส่วนตัว 9.ยึดมั่นและยืนหยัดบนหลักการของคุณธรรมจริยธรรมแนวทางในวิชาชีพ 9. กล้ารับผิดชอบและรับผิดชอบต่อการกระทำ

1.6 ความยุติธรรมมี 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1.การไม่เห็นผิดเป็นชอบ 2.การไม่ลำเอียงเพราะความพอใจ รักใคร่ โกรธเกลียด กลัว หลง 3. แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้รักความยุติธรรม 4.ทำให้สังคมมีความยุติธรรมและสามารถให้ความยุติธรรมกับสังคม 5.กล้าที่จะดำรงความยุติธรรมไว้ให้ได้ 6. เปิดกว้าง ซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา 7.ปฏิบัติต่อบุคคลอื่นด้วยความจริงใจ ให้เกียรติ ไม่หยาบคายหรือทำร้ายผู้อื่น 8. หลีกเลี่ยงการหลอกลวง ไม่ละเมิดสิทธิหรือความเป็นส่วนตัว ไม่มีการดิดสินบน 9.เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มีความห่วงใย สุภาพ ให้เกียรติ และคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 10. ไม่อคติในการสื่อสาร เมื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจ และหลีกเลี่ยงการหลอกลวงหรือปิดบัง

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 มีองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้

2.1 หลักการ ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษาประกอบด้วย 1) เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยยึดแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา และรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา 2) เป็นรูปแบบที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้และหลักการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการกระทำ เป็นการเรียนรู้ในการสร้างความคิด รอบยอด การพัฒนาความเข้าใจและความสามารถต่าง ๆ ด้วยตนเอง 3) เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ประกอบด้วยการศึกษาเอกสารประกอบ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การฝึกปฏิบัติจริง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) 4) เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยมีหลักการสำคัญประกอบด้วย การใช้ประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรม การเรียนรู้ด้วยการกระทำ จนทำให้เกิดความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากความสนใจของผู้เข้ารับการอบรม และการปฏิสัมพันธ์ของผู้เข้ารับการอบรม ทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่อย่างกว้างขวาง และการสื่อสารด้วยการพูดหรือการเขียน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC)

2.2 วัตถุประสงค์ ได้แก่ เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครู ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 12 2) เพื่อสร้างและพัฒนาารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครู ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 12 3) เพื่อติดตามผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครู ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 12

2.3 เนื้อหา ได้แก่ องค์ความรู้ในเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 6 หน่วย ประกอบด้วย 1) ด้านความเคารพ 2) ด้านการเป็นผู้ให้บริการ 3) ด้านความไว้วางใจ 4) ด้านความรับผิดชอบ 5) ด้านความซื่อสัตย์ 6) ด้านความซื่อสัตย์

2.4 กระบวนการพัฒนา ได้แก่ ขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) การศึกษาเอกสารประกอบ 2) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 3) การฝึกปฏิบัติจริง และ 4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC)

2.5 สื่อและแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ คู่มือการใช้เอกสารประกอบการพัฒนา วิดีทัศน์ วีซีดี วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องเขียน เครื่องฉายภาพ

2.6 การวัดและประเมินผล ได้แก่ วิธีการวัดเพื่อประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในกระบวนการพัฒนาและติดตามผลการทดลองใช้รูปแบบ

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียน ประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูมีความเห็นว่า ครูผู้สอนใน สถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นบริบทของสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ที่จำเป็นต้องใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครู เพื่อให้ ครูผู้สอนได้เห็นความสำคัญ เกิดความตระหนักรู้ มีความรู้ความเข้าใจภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครู ซึ่งส่งผลให้ครูผู้สอนสามารถพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน ได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเมื่อ ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษาแล้ว พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปพัฒนาอย่างรอบด้านได้เป็นอย่างดี

3.2 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างก่อนการทดลอง ใช้รูปแบบและหลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ ครู ระยะหลังการทดลองใช้รูปแบบ สูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบ และมีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 0.52 ซึ่งหมายความว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ร่วมวิจัยมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครู ก่อนเข้า ร่วมทดลองใช้รูปแบบอยู่ในระดับมาก หลังจากที่ได้เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบภาวะผู้นำเชิง จริยธรรมของครู อยู่ในระดับมากที่สุด มีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 0.52 หรือคิดเป็นดัชนีความก้าวหน้า 10.40

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียน ประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 อภิปรายผลเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครู พบว่ามีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้คือ 1) ด้านความซื่อสัตย์ 2) ด้านการเป็นผู้ให้บริการ 3) ด้านความไว้วางใจ 4) ด้านความ ยุติธรรม 5) ด้านความรับผิดชอบ 6) ด้านความเคารพ ทั้งนี้เนื่องจากครูเป็นผู้นำทางการศึกษาที่มี อิทธิพลส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียนดังนั้นคุณลักษณะของภาวะ ผู้นำเชิงจริยธรรมของครูต้องประกอบด้วยคุณธรรม จริยธรรมเป็นหลักสำคัญ ภาวะผู้นำเชิง จริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องส่งเสริมสำหรับครู เพื่อเป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะที่เหมาะสม ให้กับครูผู้สอนในการเสริมประสิทธิภาพการทำงานของครูสอดคล้องกับแนวปฏิบัติหลักของครูสอง ประการคือ ครูเป็นผู้อบรมที่คอยชี้แนะ วิธีการแสวงหาความรู้ให้กับนักเรียนและเป็นต้นแบบหรือ

ตัวอย่างที่ดีของการประพฤติปฏิบัติตนซึ่งสอดคล้องกับ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2546) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมว่า เป็นคุณลักษณะของผู้นำที่สมบูรณ์แบบ มีความผู้นำโดยสมบูรณ์ เป็นบุคคลที่มีคุณค่าอย่างแท้จริงของมนุษยชาติ เป็นผู้สามารถนำผู้คนและสังคมไปสู่สันติสุข ซึ่งบราวน์และคิม (Brown, Treviño, & Harrison, 2005, pp.117-134) ได้ให้ความหมายของ “ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม” ไว้เช่นเดียวกันว่า หมายถึง การแสดงออกแห่งความประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมถูกต้องตาม ธรรมเนียมของธรรมเนียมทางการปฏิบัติของบุคคลและระหว่างบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กัน หมายรวมถึง การส่งเสริมความประพฤติปฏิบัติดังกล่าวไปสู่ผู้ตามผ่านการสื่อสารสองทาง การเสริมสร้างอุปนิสัย จริยธรรมให้แข็งแกร่ง และการตัดสินใจ การแสดงออกอย่างถูกต้องเหมาะสมตามธรรมเนียมของธรรมเนียม ประเพณี หรือแบบแผน หรือมาตรฐานของสังคม ผู้นำที่ได้รับการรับรู้ว่าเป็นตัวแบบความประพฤติ ปฏิบัติที่ดีทางจริยธรรม ต้องเป็นที่ยอมรับแก่ผู้ตามหรือลูกน้องไม่ว่าจะเป็น ด้านความซื่อสัตย์ ด้านการเป็นผู้ให้บริการ ด้านความไว้วางใจ ด้านความยุติธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเคารพ สิ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ทำให้ ผู้นำได้รับการยอมรับและเชื่อถือได้ ตามตำแหน่ง หรืออำนาจหน้าที่จากผู้ตามอย่างเต็มภาคภูมิ จึงได้ชื่อว่าเป็น “ตัวแบบ” (Role Model) หรือแบบอย่างที่ดีที่ควรเอาเยี่ยงอย่าง

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 6) การวัดและการประเมินผล ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูที่เข้าร่วมการอบรมพัฒนาเพิ่มสูงขึ้น โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เข้าร่วมการอบรมพัฒนา มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครู มีการปรับเปลี่ยนบุคลิกลักษณะพฤติกรรมและเจตคติ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครู สามารถนำนำทักษะความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมการอบรมพัฒนาไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงานที่โรงเรียนจนเกิดประสิทธิผล แสดงว่าการใช้รูปแบบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา มีผลทำให้ผู้เข้าร่วมการอบรมพัฒนาได้พัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของตนเองได้เป็นอย่างดี

3. ประสิทธิภาพผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 ตรวจสอบได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณารายข้อตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้คือ คู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุค การวัดและประเมินผล วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ หลักการของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบ

3.2 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างก่อนการทดลองใช้รูปแบบและหลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ระยะหลังการทดลองใช้รูปแบบ สูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบ และมีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 0.28 ซึ่งหมายความว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ร่วมวิจัยมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครู ก่อนเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบอยู่ในระดับน้อย หลังจากที่ได้เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครู อยู่ในระดับมากที่สุด มีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 0.28 หรือคิดเป็นดัชนีความก้าวหน้า 10.40

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากผลการศึกษา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 ประกอบด้วย องค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้คือ 1) ด้านความซื่อสัตย์ 2) ด้านการเป็นผู้ให้บริการ 3) ด้านความไว้วางใจ 4) ด้านความยุติธรรม 5) ด้านความรับผิดชอบ 6) ด้านความเคารพ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้นี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมของครูและครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาสามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านต่างๆ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนและชุมชนต่อไป

2. ครูกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม สูงขึ้นจึงควรนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมนี้ไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมให้กับครูในโรงเรียนอื่นๆ เพื่อส่งเสริมให้ครูมีการเปลี่ยนแปลงจริยธรรมในด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น และสามารถนำไปสู่การพัฒนาจริยธรรมของผู้เรียนต่อไป

3. จากผลการทดลองใช้รูปแบบในการพัฒนาระยะที่ 2 การปฏิบัติจริง และระยะที่ 3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) สามารถใช้เวลาในปฏิบัติไปพร้อมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มเพื่อนธรรมเพื่อนทำ. (2550). *พ่อ : หลวงพ่อของแผ่นดิน*. กรุงเทพฯ: คิว พรินท์ เมเนจเม้นท์.
- ชินิษฐ์ณิชา ทองสุข. (2560). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2546). *ภาวะผู้นำ : ความสำคัญต่อการพัฒนาคนพัฒนาประเทศ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). *รายงานประจำปี 2549*. กรุงเทพฯ: มอNINGกราฟ จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 2552-2561*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2550). *คุณธรรมนำความรู้ รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าของความเป็นมนุษย์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนารการเรียนรู้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". *Educational and Psychological Measurement*. 30 (3) : p 4
- Brown, M.E, Trevino, L.K, & Harrison, D.A. *Ethical leadership: A social learning perspective for construct development and testing Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 1997

